

A Pécsi Ítéltábla a dr. Kovács Erzsébet ügyvéd által képviselt **felperes neve** (címe) felperesnek - a dr. Jászter Tímea jogtanácsos által képviselt K & H Általános Biztosító Zrt. kárrendezési megbízott által képviselt **alperes neve** (címe) alperes ellen kártérítés megfizetése iránt indított perében a Tolna Megyei Bíróság 2011. szeptember 14. napján kelt 16.P.20.898/2009/38. számú ítélete ellen az alperes által 39. sorszámon előterjesztett és 41. sorszámon indokolt fellebbezés folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

Ítéletet:

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét fellebbezett részében részben megváltoztatja.

Az alperest terhelő, felperesnek fizetendő vagyoni kártérítés összegét 871.716 (nyolcszázhetvenegyezer-hétszáztizennyolc) forintra, és annak az elsőfokú ítélet szerinti kamataira leszállítja.

A 2006. november 12-től 2011. augusztus 31-ig járó, alperes által felperesnek fizetendő lejárt járadék összegét 492.396 (négy száz kilencven kettő ezer-három száz kilencven hat) forintra és annak az elsőfokú ítélet szerinti kamataira, a 2011. szeptember 1-től fizetendő folyamatos kártérítési járadék havi összegét pedig 9.870 (kilencezer-nyolcszázhetven) forintra leszállítja.

Az alperes által fizetendő le nem rótt elsőfokú eljárási illeték összegét 207.500 (kettő száz hétezer-öt száz) forintra leszállítja, az alperes által viselendő, állam által előlegezett költség összegét 264.346 (kettő száz hatvannégy ezer-három száz negyven hat) forintra felemeli.

Ezen felüli fellebbezett részében az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg az államnak - az illetékes adóhatóság felhívására - 19.600 (tizenkilencezer-hatszáz) forint le nem rótt fellebbezési eljárási illetéket.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 15 napon belül 11.800 (tizenegyezer-nyolcszáz) forint másodfokú eljárásban felmerült perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

Indokolás

Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint a felperes házastársa, Cs.L. 2006. november 12-én a Ny.I. által vezetett, az I S által üzemben tartott XX-XX 00 forgalmi rendszámú N típusú gépjármű utasaként N területén halálos közúti balesetet szenvedett. A gépjármű kötelező felelősségbiztosítási szerződését az alperesnél kötötték meg, amelynek kárrendezési megbízottja M-on a K Zrt.

A T Bíróság a 2010. február 10. napján kelt és április 10-én jogerőre emelkedett 16.P.20.898/2009/9. számú közbenső ítéletével megállapította, hogy az alperes a 2006. november 12. napján bekövetkezett közlekedési baleset következtében a felperest ért vagyoni károk 80%-áért felel, továbbá az alperes kártérítési felelőssége a fenti baleset következtében a felperest ért nem vagyoni károkért is fennáll.

A felperes és néhai Cs.L. 2004-ben kötöttek házasságot, ez a felperes második házassága volt. Házasságuk kiegyensúlyozott, harmonikus volt annak ellenére, hogy néhai Cs.L. külföldön dolgozott, együttélésük ideje alatt eleinte hosszabb ideig külföldön, utána hosszabb ideig otthonában tartózkodott, majd a halálát megelőző időszakban havonta egy hétre érkezett haza. A felperes és házastársa közösen családi házat építettek, közös gyermeket is kívántak vállalni. A ház felépült, beköltöztek, ezt követően nem sokkal hunyt el Cs.L.. A felperest házastársa elvesztése az átlagot meghaladóan súlyosan megviselte, nála elhúzódó, krónikus gyászfolyamat tárható fel. A felperes terhére a házastársa halálával összefüggően egyébeken mellett az alábbi károk, illetve költségek merültek fel:

Az elhunynak temetéséhez a felperes 36.800 forint értékben vásárolt új ruházatot, az egyes sírhely kiváltásának díja 25.000 forint volt, a felperes 400.000 forintért sírkövet állíttatott néhai házastárs részére, a közeli hozzátartozók temetésre utazásának költsége 20.000 forint volt.

A felperes és néhai házastársa közös lakóhelyén, a T, K u. 00. szám alatti ingatlanon a felperes házastársa halála folytán, az azóta eltelt időben és a jövőre nézve is szükséges a kieső férfimunka pótlása. A kieső házimunkák és házkörüli munkák körében a felperes házastársa által elvégzettnek tekinthető és pótlandó 220 óra nehéz munka, 250 óra közepesen nehéz munka és 20 óra könnyű munka. A kiesett munkák pótlásának költsége a 2006. november 13-tól 2011. augusztus 31-ig terjedő időszakra 919.775 forint, míg a 2011. szeptember 1. napjától felmerülő kieső munkák pótlásának költsége havi 21.250 forint.

A felperes többször módosított keresetében kérte, hogy kötelezze a bíróság az alperest nem vagyoni kártérítés címén 2.500.000 forint és járulékai, vagyoni kártérítés címén 1.461.745 forint és járulékai megfizetésére, ezen belül 36.800 forint megtérítését kérte az elhunyt temetéséhez vásárolt új ruházat költsége, 25.000

forintot sírhely kiváltás díja, 400.000 forintot sírkőállítás, 20.000 forintot a közeli hozzátartozók temetésére utazásának költsége címén, míg a 2006. november 12-től 2010. december 31-ig terjedő időszakra felmerült lejárt kártérítési járadék címén kieső házkörüli, mezőgazdasági munkák költsége tekintetében 1.051.000 forintot, és annak 2008. január 1-től járó törvényes kamatait, 2011. januártól folyamatos kártérítési járadék címén havi 21.250 forintot igényelt.

Az alperes a kereset részbeni elutasítását kérte. 2.000.000 forint tekintetében a kamatok nélkül a nem vagyoni kártérítési igényt elismerte, a vagyoni kártérítési igény nagyobb részét elutasítani kérte.

Az elsőfokú bíróság fellebbezéssel támadott ítéletével kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 15 napon belül 2.500.000 forint nem vagyoni kártérítést és annak 2006. november 12-től a kifizetésig járó törvényes mértékű késedelmi kamatait, 917.156 forint vagyoni kártérítést és annak 2007. január 1-től a kifizetésig járó törvényes mértékű késedelmi kamatait, a 2006. november 12-től 2011. január 31-ig terjedő időre 871.820 forint lejárt kártérítési járadékot és annak 2009. április 1-től a kifizetésig járó törvényes mértékű késedelmi kamatait, valamint 2011. szeptember 1-től minden hónap 15. napjáig előre esedékesen házkörüli és mezőgazdasági munkák járadékaként havi 17.000 forintot. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 400.000 forint perköltséget, valamint az államnak 267.000 forint le nem rótt elsőfokú eljárási illetéket és 260.000 forint állam által előlegezett költséget, megállapítva, hogy az ezt meghaladóan le nem rótt eljárási illetéket és előlegezett költséget az állam viseli.

Ítélete indokolásában az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a vagyoni károk felmerülését a felperes a perben sikerrel bizonyította. Utalt arra, hogy e károk és költség tekintetében a felperes számlákat, illetve a számlával nem igazolható költségek tekintetében írásbeli nyilatkozatokat csatolt, amelyeket az elsőfokú bíróság a szabad bizonyítási rendszerre figyelemmel bizonyítékként vett figyelembe. Kifejtette, hogy a köztudomással sem ellenkeznek ezek a költségek, semmilyen eltúlzott vagy akár csak annak tűnő igényt a felperes keresetében nem érvényesített. Bizonyítékként értékelte vagyoni károk felmerülése körében a meghallgatott tanúk vallomásait, kiemelve a sírkőállítás költsége és a sírhely kiváltás tekintetében K.K. tanú vallomását. A hozzátartozók utazásával felmerülő költség tekintetében arra utalt, hogy az általa ismert m biztosítói gyakorlat alapján a felperes ezeket a költségeket is igényelheti, amelyeket mérlegeléssel állapított meg.

A házkörüli és mezőgazdasági munkák címén előterjesztett járadékigény összecszerűségének bizonyítása érdekében igazságügyi, gazdasági szakértői vélemény beszerzésére került sor az elsőfokú eljárásban. A szakértő szakvéleményére tett alperesi észrevételeket követően a szakértői vélemény kiegészítése után az elsőfokú bíróság a szakvéleményt, mint aggálytalan fogadta el ítélezése alapjául, és ennek figyelembevételével állapította meg a lejárt és folyamatos járadék összegét.

A megállapított 1.146.445 forintos vagyoni és 917.156 forintos lejárt járadék kártérítés tekintetében az alperesre terhesebben 80-20%-os kármegosztást alkalmazott, az elhunyt Cs.L. közreható magatartására figyelemmel.

Az ítélet ellen az alperes fellebbezett, annak részbeni megváltoztatása, a sírkőállítási, a sírhelykiváltási költség fele, az elhunyttal eltemetett ruházat költsége, a hozzátartozók temetésre utazással kapcsolatos költsége tekintetében a kereset elutasítása, a háztartási, házkörűli munkák pótlásának költsége címén megítélt lejárt járadék 488.783 forintra, havi folyamatos összegének 9.420 forintra történő leszállítása iránt. Hivatkozott arra, hogy a sírkőállítással kapcsolatosan a felperes a perben csak árajánlatot csatolt és egy tanú nyilatkozatát fogadta el az elsőfokú bíróság a tényleges sírkőállítás bizonyítékeként. Álláspontja szerint a felperes az alperes vitatásával szemben kellő bizonyítékot a sírkőállítás tényleges megtörténtére és annak költségére vonatkozóan nem terjesztett elő. A sírhelymegváltás költsége tekintetében ugyancsak arra hivatkozott, hogy a felperes az alperes vitatásával szemben nem bizonyította, hogy egyes sírhely megváltása történt, így a felperes által ezen a címen felszámított 25.000 forint fele összegének 80%-át tartotta megalapozott követelésnek. Vitatta a hozzátartozók temetésre utazásával kapcsolatos költségei felszámításának lehetőségét, hivatkozva arra, hogy e körben az elsőfokú bíróság bizonyítást nem folytatott le. Ugyancsak bizonyítékok hiányára hivatkozott az elhunyttal eltemetett ruházat költségével kapcsolatban.

Vitatta a mezőgazdasági, házkörűli munkákkal kapcsolatos járadékigény tekintetében a perben beszerzett és kiegészített gazdasági szakértői vélemény aggálytalanságát. Hivatkozott arra, hogy a felperes néhai házastársa havonta csak egy hetet tartózkodott M-on, hogy az e körben elszámolt fűnyírási munkák jelentős részét külföldön tartózkodása miatt korábban is a felperes édesapja végezte az egyéb háztartási és házkörűli munkákhoz hasonlóan. Hivatkozott arra, hogy a szakvélemény számításainak alapját a felperes néhai házastársának egy évben 60 napos itthon tartózkodása képezhette, nem értékelte azonban megfelelő módon a tanúvallomásokot a szakértő és az elsőfokú bíróság, amikor nem vette figyelembe, hogy az itthon töltött 60 napból évi 2 hetet nyaralással töltött a felperes házastársa, így a munkavégzésre fordítható napok száma 46 volt. Ezzel szemben a szakértő által elszámolt órák száma alapján a szakértő 49 munkával töltött napot tartott pótlandónak. Hivatkozott arra, hogy olyan közterület fűnyírására vonatkozóan is elszámolt pótlandó munkát a szakértő, amely nem áll a felperes tulajdonában. Utalt arra, hogy az alapszakvéleményben annak ellenére számolt a gyümölcsfák ellátásával kapcsolatos munkát a szakértő, hogy a gyümölcsfák kivágására a felperes családi házának építését megelőzően sor került, az ezzel kapcsolatos 40 órával azonban az alperesi észrevétel ellenére nem csökkentette a szakértő az elszámolható munkaórák számát.

Mindezekre az észrevételekre figyelemmel évi 270 órát tartott indokoltnak a felperes által végzett házkörűli mezőgazdasági munkák kapcsán felszámolni, nem vitatva a szakértő által alkalmazott óradíjak mértékét. Ezek alapulvételével a 2006. novembertől 2011. augusztus 31-ig terjedő időre 488.783 forintra kérte leszállítani a

hátralékos, míg 2011. szeptember 1-től 9.420 forint/hó díjra kérte leszállítani a folyamatos járadék összegét.

A felperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult.

A fellebbezés részben az alábbiak szerint alapos:

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság által megállapított tényállásból mellőzi annak tényként való megállapítását, hogy az elhunyt temetéséhez a felperes 36.800 forint értékben vásárolt új ruházatot.

Pontosítja a tényállást annyiban, hogy a felperes házastársának halála folytán évi 270 óra munka pótlása, ezen belül 136 óra nehéz munka, 115 óra közepesen nehéz munka és 20 óra könnyű munka pótlása szükséges, amelynek költsége 2006. november 1-től 2011. augusztus 31-ig összesen 492.396 forint, míg a 2011. szeptember 1-től kezdődően havi 9.870 forint.

Az így pontosított, egyébként helyesen megállapított tényállás alapján helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a felperes a sírkőállítás megrendelésére vonatkozó okirati bizonyíték, valamint K.K. tanúvallomásával bizonyította, hogy a felperes 400.000 forint összegben sírkövet állíttatott néhai házastársa részére. Ugyancsak helytállóan állapította meg a becsatolt számla és K.K. tanúvallomása alapján, hogy a felperes volt házastársa részére egyes sírhelyet váltott meg, amelynek kiváltási díja 25.000 forint volt, és amelyek tekintetében az alperes kártérítési felelősséggel tartozik.

Alaposnak találta azonban a másodfokú bíróság az alperes fellebbezését az elhunyttal eltemetett ruházat 36.800 forintos költsége, valamint a hozzátartozók temetésre való utazásának költsége tekintetében, e tételek bizonyítottságának hiánya miatt. A ruházat tekintetében a felperes és a felperes édesanyja által is aláírt írásbeli nyilatkozaton túl egyéb bizonyíték nem állt rendelkezésére, ez a nyilatkozat azonban az alperes vitatásával szemben bizonyítékként nem vehető figyelembe, hiszen az valójában a felperes személyes nyilatkozata, amelyeket az elfogulatlannak nem tekinthető hozzátartozó aláírása sem tesz kétséget kizáró bizonyítékká. A hozzátartozók utazási költségével kapcsolatban az elsőfokú eljárásban semmiféle bizonyíték nem állt rendelkezésre, de azok felmerülésének bizonyítottsága esetén sem lennének a felperes vagyont csökkentő kárként értékelhetők (Ptk.355.§ (4) bekezdése).

Ugyancsak alaposnak találta a másodfokú bíróság az alperes fellebbezésében kifejtetteket a perben beszerzett gazdasági szakértői vélemény hibáival kapcsolatban. Megállapította, hogy valamennyi, a szakértői véleménnyel kapcsolatban a fellebbezésében felhívott kifogásra alappal hivatkozott az alperes, s az elsőfokú bíróság mérlegelésével szemben az alperesi észrevételekben felvetett aggályokat a szakértői vélemény kiegészítése sem oszlatta el. A másodfokú bíróság ezért az elsőfokú eljárásban beszerzett gazdasági szakértői véleményt a felperes

néhai házastársának kieső munkái pótlásának költsége körében bizonyítékként nem tudta értékelni, így az alperes által elismert 270 óra és a szakértői véleményben megállapított óradíjak alapján állapította meg a lejárt és folyamatos járadék összegét, amely tekintetében a 2011-es év vonatkozásában a fellebbezésben foglaltaktól eltérően nem a 2010-es évben számított óradíjakkal, hanem a kiegészítő szakértői véleményben megjelölt 2011-re felszámított óradíjakkal számolva állapította meg a lejárt, illetőleg folyamatos kártérítési járadék összegét.

A kifejtettekre tekintettel a másodfokú bíróság a Pp.253.§ (2) bekezdése alapján a rendelkező részben írtak szerint részben változtatta meg az elsőfokú bíróság ítéletét.

A másodfokú bíróság döntése folytán az összesen 4.216.745 forintos elsőfokú pertárgyértékre figyelemmel a felperes 82, az alperes 18%-ban lett pernyertes, így a le nem rótt elsőfokú eljárási illetéket e pernyertességi arányoknak megfelelően köteles az alperes viselni, azt a másodfokú bíróság a megváltozott pernyertességi arányokra tekintettel szállította le. Az elsőfokú eljárásban összesen 440.910 forint szakértői költség merült fel, amelyből az alperes terhére annak 82%-a, azaz 361.546 forint esik, amelyből az alperes 97.200 forintot előlegezett, így a fennmaradó 264.346 forint viselésére köteles. Erre az összegre emelte ezért fel a másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletben az alperes terhére megállapított állam által előlegezett költséget.

A részben sikeres fellebbezés folytán az összesen 466.400 forintos fellebbezési pertárgyértékre tekintettel az alperes 30%-ban lett pernyertes, ezért a tárgyi illeték-feljegyzési jogos perben le nem rótt fellebbezési eljárási illeték viselésére 70%-ban köteles az ltv.74.§ (3) bekezdése folytán irányadó 6/1986.(VI.26.) IM rendelet 13.§ (2) bekezdése és a Pp.81.§ (1) bekezdése alapján. Az ilyen módon meg nem térülő fellebbezési eljárási illetéket a 6/1986.(VI.26.) IM rendelet 14.§-a alapján az állam viseli.

A pernyertességi-pervesztességi arányokra tekintettel a Pp.81.§(1) bekezdése alapján a nagyobb részben pervesztés alperes köteles a felperes másodfokú eljárásban felmerült költségeinek viselésére, amelynek mértékét a másodfokú bíróság a 32/2003.(VIII.22.) IM rendelet 3.§ (2) és (5) bekezdése, valamint 4/A.§-a alapján állapította meg.

A másodfokú bíróság a fellebbezést a Pp.256/A.§ (1) bekezdés f) pontja és (3) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

Pécs, 2012. április 11.

Dr. Szentpéteriné dr. Bán Erzsébet s.k. a tanács elnöke, Dr. Hrubí Adrienn s.k.
előadó bíró, Dr. Kutasi Tünde s.k. bíró